

HOÀN THIÊN CƠ CẤU SẢN XUẤT — LÃNH THỔ TỔ HỢP LÂM NGHIỆP Ở TỈNH ĐẮC LẮC

ĐINH VĂN THANH

Điều kiện tự nhiên, nguồn tài nguyên thiên nhiên và các điều kiện kinh — xã hội của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam cho phép phát triển ở các loại hình cơ bản của tổ hợp liên ngành từ cấp huyện tới toàn quốc.

Ở phạm vi bài viết này chúng tôi đề cập tới những đặc điểm cơ bản của vấn đề phát triển tổ hợp lâm nghiệp ở tỉnh Đắc Lắc. Trên cơ sở những kết quả nghiên cứu Địa lí tự nhiên và Địa lí — kinh tế có thể nhận thấy một số đặc điểm cơ bản để phát triển tổ hợp lâm nghiệp ở tỉnh Đắc Lắc như sau:

1. Tỉnh Đắc Lắc là khu vực có điều kiện khí hậu, thổ nhưỡng thuận lợi cho phát triển tốt các thảm rừng gỗ. Tốc độ sinh trưởng của rừng gỗ ở đây khá nhanh trong vòng từ 20—30 năm, cây gỗ có đường kính từ 30—45cm, có thể khai thác và sử dụng cho công nghiệp. Do khí hậu nhiệt đới ẩm và nền thổ nhưỡng phần lớn là đất phát triển trên đá bazan nên thuận lợi cho rừng gỗ tái sinh nhanh và ít cần chu kỳ khai thác gỗ.

2. Nguồn tài nguyên rừng tập trung cao (26% cả nước). Tổng trữ lượng gỗ của tỉnh Đắc Lắc có tới 155 triệu m³, phân bố chủ yếu ở khu vực bán bình nguyên Sasup và cao nguyên Đắc Nông.

Nguồn tài nguyên rừng lớn này với nhiều loại gỗ quý như sến, gụ, săng lẻ, tiền kiến, giáng hương v.v... là điều kiện cần để phát triển các cơ sở công nghiệp chế biến gỗ.

3. Với hai hệ thống đường giao thông theo các trục đường 14 và 21 thuận tiện cho việc vận chuyển nguyên liệu gỗ từ nơi khai thác đến các xí nghiệp cưa gỗ chế biến và tiêu thụ (hướng tiêu thụ gỗ chủ yếu là Buôn Ma Thuột — Nha Trang và Buôn Ma Thuột — thành phố Hồ Chí Minh).

Các điều kiện tự nhiên thuận lợi, nguồn tài nguyên rừng phong phú và các điều kiện kinh tế — xã hội (giao thông vận tải cho phép phát triển ở tỉnh Đắc Lắc các xí nghiệp khai thác và cưa gỗ (nhóm ngành sản xuất cơ sở của tổ hợp lâm nghiệp) là tiền đề phát triển các nhóm ngành khác trong tổ hợp lâm nghiệp như nhóm ngành chế biến, trung gian và nhóm các xí nghiệp phụ, bổ trợ v.v...).

Điều kiện cần thiết để hình thành tổ hợp sản xuất lâm nghiệp là phát triển mạnh công nghiệp khai thác rừng song song với việc mở rộng diện tích và các biện pháp bảo vệ rừng. Tương lai tỉnh Đắc Lắc cần mở rộng thêm diện tích rừng, xây dựng thêm nhiều lâm trường mới và hoàn thiện kế hoạch hóa kinh tế rừng. Phương hướng chủ yếu trong kế hoạch hóa lãnh thổ kinh tế rừng là phát triển

các lâm trường chuyên môn hóa ở phía Tây nam và phía Bắc của tỉnh để phục vụ cho công nghiệp chế biến đồ gỗ, đóng tàu, khai thác, quặng và xây dựng đường sắt. Có thể xây dựng thêm một số lâm trường ở khu vực Đắc Tích, Đắc Mãn và Đắc Nghĩa với tổng diện tích khoảng 150.000 ha, trữ lượng gỗ dự kiến là 200.000m³ và khu vực Buôn Gia Vân và Thuận Mãn với diện tích khoảng 100.000 ha và trữ lượng gỗ dự kiến là 50.000m³.

Nghiên cứu cơ cấu chức năng và cơ cấu lãnh thổ của chu trình sản xuất chế biến gỗ ở Đắc Lắc cho thấy ngành khai thác gỗ (thuộc nhóm ngành cơ sở) chiếm tới 70% công nhân và 68-75% tổng sản phẩm của cả chu trình.

Cơ cấu của chu trình sản xuất và chế biến gỗ ở Tỉnh Đắc Lắc

Các ngành sản xuất trong chu trình	Nhân lực (%)	Sản lượng sản phẩm (%)	Vốn đầu tư (%)
Toàn chu trình	100	100	100
A. Nhóm các ngành cơ sở	70	68,7	60,2
B. Nhóm các ngành chế biến	28	25,5	33,2
Trong đó:			
Ngành cửa xẻ	14	6,5	16,6
Sản xuất gỗ xây dựng nhà	1,5	1,5	1,1
Sản xuất gỗ cho công nghiệp xây dựng	4,5	2	1,5
Sản xuất gỗ tấm	2,5	3	3,2
Sản xuất gỗ để đóng hộp	0,3	1,5	0,5
Sản xuất đồ gỗ	5	8,5	10,1
Chế biến gỗ khác	0,2	0,5	0,2
C. Nhóm các ngành sản xuất trung gian	2	5	6,6
Trong đó:			
Sản xuất bột giấy	0,8	2	3,2
Sản xuất bia	0,2	1,5	1,4
Sản xuất giấy	0,5	1,5	1,8
Sản xuất hóa gỗ	0,25	0,25	0,1
D. Nhóm các ngành sản xuất bổ trợ, phụ	0,25	0,25	0,1

Nhóm các ngành công nghiệp chế biến gỗ gồm các ngành cửa gỗ, sản xuất gỗ tấm, đồ gỗ, gỗ cho công nghiệp xây dựng v.v... chiếm 28% nhân lực, 25,5% tổng sản lượng sản phẩm và 33,2% tổng số vốn đầu tư trong cơ cấu của chu trình.

Công nghiệp cửa gỗ và chế biến gỗ phát triển do nhu cầu của các ngành kinh tế quốc dân và tiêu dùng. Vì vậy công nghiệp chế biến gỗ phát triển phải nhận thỏa mãn nhu cầu ở trong tỉnh và xuất sản phẩm ra ngoài tỉnh. Thực tiễn sản xuất ở tỉnh Đắc Lắc cho thấy công nghiệp chế biến gỗ hiện nay chưa đáp ứng được nhu cầu sản xuất và tiêu dùng (năm 1985 ngành chế biến gỗ mới đáp ứng được 80% nhu cầu). Các xí nghiệp cửa gỗ phân bố rải rác với công suất nhỏ, và chỉ có một xí nghiệp chế biến gỗ ở thị xã Buôn Ma Thuột.

Vì vậy phương hướng phát triển ngành chế biến gỗ ở tỉnh Đắc Lắc hiện nay là phân bổ hợp lý các ngành cửa gỗ trên địa bàn tỉnh, gần nguồn nguyên liệu thuận lợi về điều kiện giao thông, tập trung phát triển các xí nghiệp lớn, hoàn thiện các mối quan hệ sản xuất giữa các bộ phận sản xuất, hình thành các xí nghiệp liên hiệp chế biến gỗ, trong đó tiến hành chế biến gỗ ở các giai đoạn kỹ thuật khác nhau. Tương lai có thể xây dựng xí nghiệp liên hiệp chế biến gỗ ở Buôn Ma Thuột (về phía cầu 11), và các xí nghiệp cửa gỗ có thể xây dựng ở Bản Đôn (Easup), Gia Nghĩa (Đắc Nông) và Madrác. Trong cơ cấu chức năng của xí nghiệp liên hiệp chế biến gỗ ưu tiên phát triển ngành chế biến đồ gỗ và sản xuất gỗ cho công nghiệp xây dựng nhà cửa nhằm đáp ứng nhu cầu tiêu dùng cho người lao động ngày càng tăng.

Nhiệm vụ cơ bản của nhóm ngành sản xuất trung gian trong cơ cấu chức năng của liên hiệp chế biến gỗ là chế biến hết tất cả các phế thải của các ngành công nghiệp thuộc nhóm cơ sở và chế biến và từ các nguồn nguyên liệu đó sản xuất ra nhiều mặt hàng khác nhau phục vụ cho nhu cầu công nghiệp và tiêu dùng. Vì vậy trong cơ cấu của nhóm ngành này sẽ phát triển các ngành hóa gỗ như: sản xuất chất quang dầu, nhựa giã, chất dẻo v.v... phục vụ cho công nghiệp chế biến gỗ tổng hợp.

Xu hướng phân bố các xí nghiệp thuộc nhóm trung gian sẽ gắn liền với các xí nghiệp thuộc nhóm ngành công nghiệp chế biến gỗ, nhằm hạn chế chi phí về vận chuyển nguyên liệu và tiết kiệm vật tư. Vì vậy các xí nghiệp này có thể được bố trí ở khu vực thị xã Buôn Ma Thuột.

Như vậy sự phát triển và hoàn thiện về phân bố và cơ cấu chức năng của tổ hợp sản xuất và chế biến gỗ ở tỉnh Đắc Lắc cần thiết phải:

1. Mở rộng diện tích rừng, đặc biệt ở Madrác, Krôngpách, Krôngbúc, tăng cường khai thác rừng một cách có kế hoạch ở Đắc Nông, Đắc Ninh và Easup.
2. Xây dựng thêm các lâm trường mới, các xí nghiệp cửa gỗ và chế biến gỗ trước hết ở Đắc Nông, Đắc Min, Easup và Buôn Ma Thuột.
3. Hoàn thiện cơ cấu chức năng của tổ hợp lâm nghiệp, cùng với tăng cường trang bị kỹ thuật mới để có điều kiện sử dụng hợp lý nguồn nguyên liệu.
4. Phát triển hệ thống các xí nghiệp thuộc nhóm ngành trung gian và các xí nghiệp sản xuất liên quan để sử dụng hợp lý và có hiệu quả nguồn tài nguyên rừng và các phế thải.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Niên giám thống kê tỉnh Đắc Lắc 1976 — 1984.
2. Nguyễn Văn Chiền (chủ biên) Các vùng tự nhiên Tây Nguyên. Nxb Khoa học kỹ thuật Hà Nội, 1986, 85 trang.

SUMMARY

ON THE PERFECTION OF TERRITORY — PRODUCTION STRUCTURE OF FORESTRY COMPLEXES IN DAK LAK PROVINCE.

Đinh Văn Thanh

The article deals with main characteristics of Dak Lac province for the development and recommending well constructions for the structure of Forestry complexes.